

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

שלח

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ה
(תרגום הפשו)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" לובא אלטא טובא תחי'
ליום הולדתה השני לאויש"ט, ביום בדר"ח תמוז - א' תמוז ה'תשע"ט
ולזכות אחי'

חיילי "צבאות השם" זאב וועלוול ואברהם אבא שיחיו

*

נדפס ע"י הוריהם

הת' ר' יוסף חיים וזוגתו מרת דאבא רייזא שיחיו
שלאס

היי שותף בהפצת ענייני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

– שאת זה יכול כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו לתבוע ולהביא לפועל, שלכל לראש נעשה הגילוי ד"מקדש אד' כוננו ידך" במקום זה (שבע מאות ושבעים) שבו הוא חי ופעל עבודתו במשך עשר שנים האחרונות שלו, הסך הכל דכל עבודתו.

ודוקא על ידי סיום העבודה בחצי כדור התחתון, עד בהתחתון תחתון ביותר – "מעלים"⁴ ומגלים את כל הבנין של "מקדש אד' כוננו ידך", כולל גם הגג של הבנין, אשר "מלך המשיח" . . עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם"⁵ – כל זה "מתעלה" (נפעל) על ידי העבודה (הגבהה) של התחתון ביותר.

. . . כולל ועיקר – בהבאת הגאולה האמיתית והשלימה, אשר כדי שהקב"ה יפעל זאת בשלימות הוא זקוק (כביכול) להשתתפותו של כאו"א מישראל, ודוקא בתור נשמה בגוף, שע"י "מעשינו ועבודתינו" באה הגאולה, ונחוץ כביכול לכך שהיהודי יסכים, ויתירה מזו – שהוא ירצה ויכריז, שלא רק ש"הגיע זמן גאולתכם", אלא שישנה כבר הגאולה בפשטות, כמדובר לעיל שגאולה היא מלשון גילוי – הגילוי דאלופו של עולם ב"גולה" (שנפעל ע"י עבודת היהודי בגלות).

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. "מיסודו של רבי משה הדרשן" בפרשת ציצית

בסוף הפרשה, לאחר שרש"י מפרש כמה וכמה פסוקים ומלים בפרשת ציצית, עד למלים האחרונות "אני ה' אלקיכם", הוא מביא כמה ענינים "מיסודו של רבי משה הדרשן"¹: בתחילה הוא אומר "למה נסמכה פרשת מקושש לפרשת עבודה זרה², לומר שהמחלל את השבת כעובד ע"ז, שאף היא שקולה כנגד כל המצות"³, והוא מסיים: "ואף פרשת ציצית, לכך נסמכה לאלו, לפי שאף היא שקולה⁴ כנגד כל המצות". לאחר מכן מצטט רש"י את המילים "על כנפי בגדיהם", ואומר "כנגד ואשא⁵ אתכם על כנפי נשרים וכו'" (כדלהלן בסעיף ב'). ולבסוף הוא מצטט את המילים "פתיל תכלת" ומבאר "על שם שכול בכורות וכו'", (כדלהלן בסעיפים ג' וד').

מכך שרש"י מביא שלושה ענינים אלו לאחד פירושו על "אני ה' אלקיכם"

– למרות שאת הטעם לסמיכות שבין פרשת ציצית לפרשיות הקודמות יש להבין מיד בתחילת הפרשה⁶, וכן המילים "על כנפי בגדיהם" ו"פתיל תכלת" מופיעות בתחילת הפרשה –

מובן⁷, שבכך אין הוא מתכוון כל כך

לפרש את פשוטו של מקרא עצמו⁸, אלא בעיקר להבהיר ענין מיוחד בפרשה, הטעון ביאור על פי דרך הפשט. לפיכך הוא מביא את כל שלושת הענינים הללו ביחד, כי הם כולם באים לבאר אותה נקודה. יש להבין:

(א) מהו הקושי בפרשה זו לפי דרך הפשט, אשר כדי ליישבו צריך רש"י להביא את הפירושים של רבי משה הדרשן, שהם "דרוש"?

(ב) מהו המשותף לשלושה ענינים אלו? לכאורה, בפירושו על המלים "על כנפי בגדיהם" ו"פתיל תכלת" מדובר על הרמזים שבפרטי מצות הציצית, ואילו בפירושו "למה נסמכה..." מדובר על המצוה בכללותה, ועל הקשר המשותף בינה לבין הפרשיות של המקושש ושל עבודה זרה?

ב. הקשיים על שני הקטעים הראשונים

בנוסף לכך, מתעוררים כמה קשיים על כל אחד משלושת הביאורים הללו עצמם, ובמיוחד הפירוש על "פתיל תכלת", שהוא בלתי מובן כלל, כדלהלן בסעיפים ג' וד'.

בפירושו "למה נסמכה..." אומר רש"י, שציצית שקולה כנגד כל המצות, וכהוכחה לכך הוא כותב "שנאמר: ועשיתם את כל מצותי". ולכאורה: הפסוק "וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם" מופיע לפני הפסוק "למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי", ומדוע מצטט רש"י את הפסוק המאוחר יותר?⁹

גם בקטע השני, על המילים "על כנפי בגדיהם", יש מספר דיוקים. מה שבוטל לעין

(8) שהרי רש"י אינו מפרש (מלבד במקומות ספורים) למה נסמכה כו' (וראה לעיל הערה 2) וטעמי המצות (וראה לקו"ש ח"ח ע' 42).

(9) בפרט שבמנחות שם: וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' שקולה מצוה זו כנגד כל המצות כולן. וראה גם פרש"י כאן (טו, לט) ד"ה וזכרתם.

(1) בשי"ח כאן (בשם נח"ט), שרק "למה נסמכה וכו'" העתיק מיסודו של ר"מ הדרשן. אבל מ"ש רש"י "על כנפי בגדיהם כנגד כו' .. פתיל תכלת כו'" בסוף הפרשה, מוכח שגם זה הוא מיסודו של ר"מ הדרשן, כמ"ש הרא"ם כאן. וי"ח בחוקניו כאן. וגם לפי דעת הנח"ט שהם דברי רש"י עצמו – מוכרח לומר, שזה בא עכ"פ בהמשך להפירוש למה נסמכה כו'.

(2) ומ"ש רש"י ענין זה בפ' ציצית ולא בפ' מקושש, מוכח שהסמיכות דפ' מקושש לפ' ע"ז אינה קשה (בדרך הפשט) וזוהי רק הקדמה ל"ואף פ' ציצית כו'".

(3) ראה גם חולין ה, סע"א. אבל ראה לקמן הערה 31.

(4) ראה גם מנחות מג, ב – הובא להלן הערה 9. אבל ראה לקמן ס"ו.

(5) יתרו ט, ד.

(6) ראה רש"י ריש פרשתנו שמפרש "למה נסמכה פרשת מרגלים כו'" לפני שמפרש התיבות "שלה לך".

(7) ומכ"ש שכצ"ל לדעת הנח"ט דלעיל הערה 1.

ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם⁵ – ווערט דאָס אַלץ „אויפגעהויבן“ (אויפגעטאָן) דורך דער עבודה (הגבהה) פון דעם תחתון ביותר.

. . . כולל ועיקר – אין ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה, וואָס כדי דער אויבערשטער זאָל דאָס דורכפירן בשלימות דאָרף ער (כביכול) האָבן די השתתפות פון יעדער איד, און דוקא אַלס נשמה בגוף, אַז דורך „מעשינו ועבודתינו“ קומט די גאולה, און מ'דאָרף כביכול אָנקומען אַז דער איד זאָל מסכים זיין, און נאָכמער – ער זאָל וועלן און מכריז זיין, אַז ניט נאָר וואָס „הגיע זמן גאולתכם“, נאָר ס'איז שוין דאָ די גאולה בפשטות, כמדובר לעיל אַז גאולה איז מלשון גילוי – דער גילוי אלופו של עולם אין „גולה“ (וואָס ווערט דורך דער עבודה פון אַ אידן אין גלות).

(משיחת יום ב', כ"ח סיון תנש"א)

(5) ילקוט שמעוני ישעי' רמז תצט.

ויש לומר, שכשם שזה בנוגע לכללות ענין הגלות והגאולה, כך הוא גם בנוגע למקום הפרטי שנמצאים בו ב"חצי כדור התחתון" – שהיות שזה (ה"מקדש מעט") המקום שבו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו קבע את מקומו, בתור המקור להפצת המעינות חוצה בכל העולם כולו, הרי דוקא במקום וממקום זה נפעלת הגאולה ובנין בית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידך“²,

דאע"פ שמקומו בארץ הקודש, בירושלים עיר הקודש, על הר הקודש – הרי כיון שזה נפעל על ידי „מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות“³, ובפרט בסיום זמן הגלות ע"י העבודה ד"פוצו מעינותיך חוצה" – יש כבר במקום זה, ודוקא במקום הזה, את ההכנה המושלמת ל"מקדש אד' כוננו ידך".

עד שתיכף ומיד נעשה במקום זה הגילוי של „מקדש אד' כוננו ידך“

הוא, שלאחר שרש"י מפרש שהמלים "על"¹⁰ כנפי בגדיהם" הן "כנגד ואשא אתכם על כנפי נשרים", הוא מוסיף: "על ארבע כנפות, ולא בעלת שלוש ולא בעלת חמש"¹¹, כנגד ארבע לשונות של גאולה, שנאמר¹² במצרים: והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתתי. ולכאורה: המילים "על ארבע כנפות" מופיעות בפרשת תצא¹³, ולא בפרשתנו, ומדוע חשוב לפרש כאן את "על ארבע כנפות"?

ג. כיצד רומז "פתיל תכלת" למכת בכורות?

לאחר מכן מצטט רש"י את המלים "פתיל תכלת", ומפרש: "על שם שכול בכורות, תרגום של שכול תכלא, ומכתם היתה בלילה, וכן צבע התכלת דומה לרקיע המשחיר לעת ערב". (ולאחר מכן הוא ממשיך ואומר "ושמונה חוטים וכו'", כדלהלן בסעיף ד').

יש להבין:

(א) בפירוש רש"י מדוייקות גם המלים שהוא מצטט לפני פירושו, ולא רק המלים של הפירוש עצמו. כפי שרואים בבירור בפירוש זה, שבתחילה, כשהוא מפרש את הפרשה על פי הפשט, הוא מצטט רק את המילה "תכלת",

10 הטעם שרש"י מעתיק גם תיבת "על" – יש לומר בפשטות לפי ש"על כנפי בגדיהם" הוא כנגד "על כנפי נשרים". ויומתק ביותר ע"פ מ"ש לקמן הערה 35, ש"על כנפי נשרים" קאי (גם) על "ויסע מלאך האלקים גו" – ראה פרש"י יתרו יט, ה.
11 בנ"א כאן וכו"ה בש"ח כאן). שכוונת רש"י ב"זלא בעלת חמש" היא שאין חיוב "לעשות ה' ציצית בה' כנפים". אבל מפשטות לשון רש"י "ולא בעלת חמש" – ובפרט שזה בא בהמשך ל"זלא בעלת שלש" (שבעלת שלש אינה חייבת כלל בציצית) – משמע (שע"פ הדרך הפשטית), בעלת ה' כנפות אינה חייבת כלל בציצית, כמ"ש הרא"ם כאן. וראה לקמן הערה 34.
12 וארא ה, ויז.
13 כב, יב.

(*להעיר, שאפילו בלימוד בדרך ההלכה, פירושהכתוב (תצא כב, יב) הוא, שהחייב "גדילים תעשה לך" הוא רק בבגד ד' כנפות, ומאן דמחייב בעלת ה' כנפות הוא רק מצד הריבוי ד"אשר תכסה בה" (זבחים יח, ב. מנחות מג, ב. שרע אדה"ז א"ח ריש ט"ו).

ובפירוש אשר "מיסודו של רבי משה הדרשן" הוא מצטט את המלים "פתיל תכלת". אך לכאורה, גם פירושו "על שם שכול בכורות..." קשור רק למילה "תכלת", ולא למילה "פתיל"?

(ב) אמנם, מכת בכורות היתה בלילה, כאשר הרקיע נראה כתכלת, אך מהו הקשר בין הרקיע לבין מכת בכורות, עד כדי כך שאומרים, שמשום שצבע התכלת דומה לרקיע אשר בזמן מכת בכורות, לכן "פתיל תכלת" רומז למכת בכורות?

(ג) מכך שהרקיע "משחיר לעת ערב", כלומר, שאז צבעו התכול כהה יותר מאשר ביום, מובן, שבליילה הוא "משחיר" יותר. וכיצד ייתכן לומר, שתכלת הציצית, שצבעו דומה לרקיע אשר "לעת ערב", יהווה רמז למכת בכורות, אשר מכתם היתה (בחצות הלילה)?

ד. "ושמונה חוטים... כנגד שמונה ימים"

באותו "דיבור המתחיל" ממשיך רש"י לאחר מכן ואומר: "ושמונה חוטים שבה, כנגד שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים". אין מובן:

(א) "ועשו להם ציצית... ו"וונתנו... פתיל תכלת" הם שני ציוויים שונים¹⁴. והמספר "שמונה חוטים" אינו קשור לפרט של "פתיל תכלת", אלא למצות הציצית. כפי שרואה בן החמש למקרא, שגם בזמננו מקיימים את מצות ציצית ב"שמונה חוטים", למרות שאין לנו תכלת.

ואם כך, צריך היה רש"י, לכאורה, לבאר את הטעם של "שמונה חוטים", ענין הקשור למצות ציצית בכללותה – לפני פירושו על הפרט "פתיל תכלת". ומדוע הוא הופך את הסדר?

(ב) השירה נאמרה בשביעי של פסח¹⁵.

14 ראה גם מנחות לה, א. וראה אה"ח כאן ד"ה לדורותם: עוד ירצה כו'.
15 רש"י בשלה יד, ה.

והיכן מוצא רש"י שמונה ימים מיציאת מצרים ועד אמירת השירה?

יש המפרשים¹⁶, ששמונת הימים מתחילים ממועד שחיטת הפסח. כי, כאשר שחטו בני ישראל את אלקי מצרים, הם כבר יצאו מרשות המצרים. אך אין מובן: יציאת מצרים התרחשה בפועל ביום ט"ז בניסן – "בעצם היום הזה"¹⁷. אף נתינת הרשות לכך על ידי פרעה – "קומו צאו מתוך עמי"¹⁸ (אשר אף היא נחשבת לפעמים כיציאת מצרים¹⁹) היתה בליל ט"ו. אך את הזמן של שחיטת הפסח, לפני שפרעה הסכים ליציאתם ממצרים, אי אפשר, לכאורה, להחשיב כזמן של "משיצאו ממצרים"²⁰?

ג) אמירת השירה אינה, לכאורה, ענין בפני עצמו, אלא היא שבה והודיה על קריעת ים סוף, שהיא עיקר יציאת מצרים. שהרי עד אז, אף לאחר שכבר יצאו ממצרים עדיין לא השתחררו מהפחד מפני המצרים העלולים להשיגם, ורק בקריעת ים סוף, כאשר "לא נשאר בהם עד אחד"²¹, השתחררו מהם לחלוטין²². ואם כך, צריך היה רש"י לומר "עד שנקרע הים"²³, וכיצד קשור לכך הענין "שאמרו שירה"?

ד) אילו היה רש"י אומר רק "שאמרו שירה" (ללא המלים "על הים"), ניתן היה לדעת

16 גי'א כאן.

17 בא יב, מא. נא.

18 שם, לא.

19 ראה טו, א. וראה גם ברכות ט, סע"א ופרש"י שם. 20 בבחי' כאן (טו, לח – ד"ה והטעם שהוכרז) וראה גם ש"ח כאן, שהחשבון ד"שמונה ימים" הוא לפי שבקרבנות הלילה הולך אחר היום, וכונת רש"י ב"משיצאו ממצרים" היא לליל ט"ו [שהרי אמירת השירה היתה בשחרית שש"פ (רש"י בשלח שם)], שאז נתינת להם פרעה רשות לצאת.

אבל: מה שהלילה הולך אחר היום הוא רק בקרבנות, ומכיון ש"משיצאו ממצרים" הו"ע הנתינת רשות (ו21) אכילת קרבן הפסח), הרי בזה נמשך הלילה ליום שלאחריו. 21 בשלח יד, כח.

22 ראה בארובה לקו"ש ח"ג ע' 9-878.

23 ובפרט שממ"ש רש"י "שאמרו שירה על הים" – אף שגם באם ה' כותב רק "שאמרו שירה" היו יודעים שכוונתו לשירה זו, שהרי (א) זה בא בהמשך ל"משיצאו ממצרים", (ב) ה"בן חמש (ולמקרא)" לא למד עדיין ע"ד שירה אחרת – מוכח לכאורה שניקד הענין הוא (לא אמירת השירה, כ"א) הנס דק"ס.

לאיזו שירה כונתו²⁴. לשם מה הוא מוסיף את המלים "על הים"?

ה. מהו הקשר בין יציאת מצרים לבין מצות ציצית:

ההסבר לכל זאת הוא: על ידי שלשת הענינים הללו "מיסודו של רבי משה הדרשן" מתכוון רש"י לבאר את הקשר שבין הפסוק האחרון שבפרשה – "אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים..." – לבין פרשת ציצית.

בתחילה אומר על כך רש"י שני פירושים: (א) "על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם גזרותי"²⁵. (ב) "אני הוא שהבחנתי במצרים בין טיפה של בכור לשאינה של בכור, אני הוא עתיד להבחין וליפרע מן התולה קלא אילן בבגדו ואומר תכלת היא"²⁶.

מובן בפשטות, מדוע צריך רש"י להביא שני פירושים:

לפי הפירוש הראשון קשה: הענין ש"על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם גזרותי" קשור לכל המצוות, ומדוע נאמר "אני ה' אלקיכם..." רק עתה, ודוקא במצות ציצית²⁷? אמנם, מצות ציצית מביאה לידי "זוכרתם את כל מצות ה'", אך הכוונה בכך היא שקיום מצוה זו מביא לידי ענין נוסף של "וראתם אותי", וראה זו מביאה לידי "זוכרתם", ועל ידי כך מגיעים ל"ועשיתם" – לקיום כל המצוות, אך מצות הציצית עצמה היא מצוה אחת בלבד. ואם כך, ענין יציאת מצרים היה צריך להופיע במצות עבודה זרה אשר היא עצמה "ככל המצוות"²⁸, ולא במצות ציצית?

לכן מביא רש"י את הפירוש השני, שהקשר

24 כדלעיל הערה הקודמת.

25 ראה גם ספרי כאן.

26 ראה גם ב"מ סא, ב. ועד"ז הוא בספרי כאן.

27 ראה לקו"ש ח"ב ע' 87 ואילך, שמצד קושיא כזו מביא רש"י בפ' אחרי יח, ב פירוש ר' אומר. ע"ש בארובה. ולהעיר מפירוש שמיני יא, מה. קדושים יט, לו. אמור כב, לג. בהר כה, לח וי"ל, שלכן מוסיף שם רש"י "אפילו הן כבודות עליכם". ואכ"מ.

28 רש"י פרשתנו טו, כב.

כח.

ויש לומר, אַז כשם ווי דאָס איז בנוגע צו כללות ענין הגלות וגאולה, אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צו דעם מקום פרטי וואו מ'געפינט זיך אין "חצי כדור התחתון" – אַז היות אַז דאָס (דער "מקדש מעט"¹) איז דער אָרט וואו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט קובע געווען מקומו, אַלס דער מקור אויף הפצת המעינות חוצה בכל העולם כולו, ווערט דוקא אין און פון דעם אָרט אויפגעטאַן די גאולה און בנין בית המקדש השלישי, "מקדש אד' כוננו ידיך"²,

דאע"פ אַז מקומו איז אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, על הר הקודש – איז אָבער וויבאַלד אַז דאָס ווערט אויפגעטאַן דורך "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"³, ובפרט אין סיום פון זמן הגלות דורך דער עבודה פון "יפוצו מעינותיך חוצה" – האָט מען אין דעם אָרט, און דוקא אין דעם אָרט, די גאנצע צוגעגרייטקייט צום "מקדש אד' כוננו ידיך",

ביז אַז תיכף ומיד ווערט אין דעם אָרט דער גילוי פון "מקדש אד' כוננו ידיך" – וואָס דאָס קען דאָך כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו מאַנען און אויספירן, אַז צום אַלעם ערשטן ווערט דער גילוי פון "מקדש אד' כוננו ידיך" אין דעם אָרט ("זיבן הונדערט און זיבעציק") וואו ער האָט געלעבט און געטאַן עבודתו במשך עשר שנים האחרונות שלו, דער סך-הכל פון כל עבודתו.

און דוקא דורך דעם סיום העבודה אין חצי כדור התחתון, ביז אין דעם תחתון תחתון ביותר – "הויבט מען אויף"⁴ און מ'איז מגלה דעם גאַנצן בנין פון "מקדש אד' כוננו ידיך", ביז אויך דעם גג של הבנין, וואָס "מלך המשיח" . עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל

1 יחזקאל יא, טו. מגילה כט, א.

2 בשלח טו, יו.

3 תניא רפ"ז.

4 ראה תו"א בראשית ד, א. וראה לקו"ש ח"ה ע' 33.

הוספה בשורת הגאולה

כ.ז.

הפצת המעיינות דפנימיות התורה («סתים» שבתורה, שעל ידה נעשית האחדות ד"סתים" דישראל עם «סתים» דקוב"ה¹) חוצה, עד לחוצה שאין חוצה הימנו, כפי שנתחדש במיוחד בדורנו זה גם ובמיוחד בחצי כדור התחתון (שבו לא הי' הגילוי דמ"ת²), שבו נקבע מושבו של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, משה שבדורנו, ומשם מופצים המעיינות בכל קצוי תבל ממש, ובמשך יובל שנים³ («עולם»⁴), אשר, ע"י ההוספה בהפצת המעיינות חוצה (שכבר היתה באופן ד"די והותר"),⁵ "דע את אלקי אביך"⁶, "לדעתך",⁷ זוכים⁸ תיכף ומיד ל"אותו" הזמן. . (ש)לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר⁹ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

(משיחות ש"פ שלח, מבה"ח תמוז תנש"א)

- 1) ראה זח"ג עג, א. לקו"ת ויקרא ה, ג. נצבים מו, א. ובכ"מ.
- 2) ראה אג"ק אדמו"ר מהרי"צ ח"ב ע' שלא. וש"נ.
- 3) כולל ובמיוחד בענין שהזמן גרמא, יובל שנים לכ"ח («כח») סיון (שמתברך מיום הש"ק זה) – ראה בארוכה שיחת כ"ח סיון (סה"ש תנש"א ע' 635 ואילך).
- 4) קידושין טו, א. מכילתא ופרש"י משפטים כא, ו. – ולהעיר גם מלקו"ת פרשתנו מב, ד ואילך.
- 5) דה"א כח, ט. וראה תניא קו"א קנו, ב. ובכ"מ.
- 6) כהבטחת מלך המשיח להבעש"ט – במענה לשאלתו אימת אתי מר – כשיפוצו מעיינותיך (דהבעש"ט) חוצה (אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו).
- 7) רמב"ם בסיום וחותם ספרו «משנה תורה».
- 8) ישע"י יא, ט.

לקוטי

שלה

שיחות

וכשבת³¹, ואיננה רק מביאה לקיום כל המצוות.

לכן אומר רש"י "שנאמר ועשיתם את כל מצותי" – ולא "שנאמר וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם" – כי בפסוק האחרון נאמר שהציוצית מביאה לאחד מכן לראיה, אשר מביאה לידי זכירה ולעשיית כל המצוות. ואילו המשמעות של הפסוק "ועשיתם את כל מצותי", על פי הדרוש – של רבי משה הדרוש, היא, שעל ידי קיום "ועשו... והיה לכם לציצית" הרי זה "ועשיתם" – כאילו מקיימים – "את כל מצותי"³². כנאמר לפני כן³³ לגבי עבודה זרה "ולא תעשו את כל המצות האלה", שעבודה זרה עצמה היא "מצוה אחת שהיא ככל המצוות".

ולפי זה כבר מובן יותר מדוע נאמר "על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם גזרותי" דוקא במצות ציצית, כי מצות ציצית שקולה כנגד "כל מצותי".

ז. כל פרטי הציצית קשורים ליציאת מצרים

אך עדיין אין די בכך: כיון שכאמור לעיל, גם עבודה זרה ושבת שקולות כנגד כל המצוות, ואדרבה: מכך שהתורה מסמיכה את פרשת ציצית לפרשיות של עבודה זרה ושל המקושש משום ש"אף היא (ציצית) שקולה כנגד כל המצוות" מובן, שבעבודה זרה ואף בשבת ברור יותר שהן שקולות כנגד כל המצוות. אם כך, מדוע נאמר "על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם

של יציאת מצרים למצות ציצית אינו רק מפני שהציצית מביאה לידי קיום כל המצוות, אלא מצד הציצית עצמה – שכשם שהקדוש ברוך הוא הבחין במצרים בין טיפה של כבוד וכו', כך הוא עתיד להבחין וליפרע מן התולה קלא אילן בבגדו ואומר תכלת היא.

אך גם לפי פירוש זה קשה: (א) "אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים" – והי' יציאת מצרים עצמה, ולא מכת בכורות אשר רק הביאה ליציאת מצרים²⁹? (ב) "ונתנו... פתיל תכלת" – זהו פרט בלבד בפרשת ציצית, ויותר מכך: כאמור לעיל בסעיף ד', אין זה פרט במצות ציצית עצמה (כמו, למשל, "על כנפי בגדיהם" – שהציצית חייבת להיות דוקא "על כנפי בגדיהם"), אלא זה ציווי נוסף. וקשה לומר, שכל הענין של "אני ה' אלקיכם..." קשור רק לציצית על התכלת, ובא בהמשך אליו.

לפיכך נזקק רש"י לפירוש הראשון – "על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם גזרותי" – שבו אכן מדובר על יציאת מצרים עצמה, והוא קשור למצות הציצית בכללותה, כדלעיל.

אך כיון ששני הפירושים אינם "חלקים", לכן ממשיך רש"י ומוסיף "ומיסודו של רבי משה הדרשן העתקתי..." כדי להבהיר יותר את פירושו "על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם גזרותי", כפי שיוסבר להלן.

ו. מצות ציצית כנגד כל המצוות

החידוש של רש"י בדבריו "למה נסמכה... הוא, שמצות ציצית עצמה "שקולה כנגד כל המצוות", בדיוק כעבודה זרה³⁰

29) וי"ל שמצד קושיא כזו אין רש"י מסתפק בפ' בהר שם בהפירוש "הבנתני כו" ומוסיף גם "דבר אחר כו". ובפ' קדושים יט, לו הפירוש אני הבנתני כו' הוא רק פירוש שני.

30) דנוסף לזה ש"העובד ע"ז כופר בהקב"ה" (רש"י חולין ה, סע"א) – והרי האמונה בהקב"ה היא היסוד לכל המצוות, הנה עוד זאת ששייכת היא גם לכל המצוות גופא (ולא רק לאמונה, שהיא (רק) יסוד המצוות), וכמ"ש רש"י (טו, כב) "מה העובר .. ומגלה פנים" (וראה בארוכה לקו"ש שלח תש"נ).

31) שגם היא שייכת לא רק לאמונה במע"ב (יתרו כ, יא. תשא לא, יז. וראה רש"י חולין שם: והמחלל שבת כופר במעשיו ומעיד שקר שלא שבת הקב"ה במעשה בראשית), אלא גם למצות עצמן. ועפ"ז מובן בפשטות מה שהזקק רש"י לכתוב "וכן הוא אומר בעזרא כו" ולא כמ"ש בפירושו על הש"ס (חולין שם).

32) ועי' פרש"י דועשיתם את כל מצותי מלמדנו דציצית ושקולה כנגד כל המצוות (שמוכרת הוא בפשוטו של מקרא, שהרי לא נאמרה כאן ראי') – במילא מובן משי"ג עוה"פ ע"ד עשיית כל המצוות (ראה ראב"ע, ספורנו ועוד) ולא הוצרך רש"י לבארו – אף ששואל בכפל "אני ה"א – עוד למה נאמר.

33) טו, כב, פירש"י שם.

להתחיל במלים "על ארבע כנפות..." ולכן הוא מסביר תחילה ש"על כנפי בגדיהם" הוא כנגד ואשא אתכם על כנפי נשרים". ולאחר שהוא כבר מציין ש"על כנפי בגדיהם" קשור ליציאת מצרים, הוא מוסיף ומבהיר, שמוספר הכנפות הוא כנגד ארבע לשונות של גאולה.

ט. "פתיל תכלת" – מכת בכורות למעלה ולמטה

כך גם לגבי "פתיל תכלת". בשני הטעמים שמביא רש"י לקשר של מכת בכורות לפתיל תכלת – "על שם שכול בכורות, תרגום של שכול תכלא", ו"צבע התכלת דומה לרקיע..." – הוא מתכוון להבהיר כיצד רמוזים בציצית כל פרטי מכת בכורות.

שהרי, במכת בכורות, אשר הכריחה את פרעה לומר "קומו צאו" – הגאולה – יש שני ענינים: (א) שיכול הבכורות שהיה כאן למטה, כדברי רש"י בהמשך "ומכתם היתה בלילה", (ב) היווצרותו של הענין למעלה – ברקיע, וזאת בזכות³⁶ דם פסח ומילה, וזה היה בין הערבים, כאשר שחטו בני ישראל את הפסח.

על כך אומר רש"י, ש"פתיל תכלת" רומז לשני הענינים: מצד המלה "תכלת", שמשמעותה "שכול" – "תרגום של שכול תכלא", מצביעה התכלת על שיכול הבכורות כאן למטה, שהיה בלילה. ומצד "צבע התכלת", אשר "דומה לרקיע המשחיר לעת ערב", הוא מראה על מכת הבכורות כפי שנוצרה למעלה ברקיע. לעת ערב.

אך מתעוררת השאלה: היכן אנו מוצאים, שפרט מסויים במצוה וכדומה רומז לענין כפי שהוא נגזר ברקיע?

לפיכך מצטט רש"י לפני פירושו את המלים "פתיל תכלת": "פתיל" קשור לכנף למעלה, והוא משתלשל ויורד למטה. בכך רומז "פתיל תכלת" למכת בכורות כפי שנמשכה למעלה, מהרקיע, ולא רק כפי שהיתה כאן למטה.

גזרותי" (והכוונה היא לכל המצוות) דוקא בציצית?

לפיכך ממשיך רש"י ואומר, שכל פרטי מצות הציצית ("על כנפי בגדיהם"³⁴, "פתיל תכלת" ו"שמונה חוטים") הם "כנגד", או "על שם", כל הענינים של יציאת מצרים. ולכן נאמר "אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים" – "על מנת... שתקבלו עליכם גזרותי" – דוקא במצות ציצית, כי אין זו מצוה כללית סתם, אלא היא קשורה, בכל פרטיה, לכל פרטי יציאת מצרים.

ח. "על כנפי בגדיהם" – קשור לכל פרטי יציאת מצרים

לפי זה מובן מדוע בפירוש למלים "על כנפי בגדיהם" אין רש"י מסתפק בדבריו "כנגד ואשא אתכם על כנפי נשרים", אלא הוא גם מציין ש"על ארבע כנפות" הוא "כנגד ארבע לשונות של גאולה", למרות שבפרשתנו אין נאמר כלל שהציצית היא דוקא על בגד של ארבע כנפות – כי בהוספה זו מוכיח רש"י כיצד הענין של "כנפי בגדיהם" הוא כנגד כל עניני יציאת מצרים³⁵ – החל מ"והוצאתי" ועד "ולקחתי (אתכם לי לעם)".

אך כיון שבפרשה שלנו לא נאמר כמה כנפות צריכות להיות, לכן אין רש"י יכול

34) ועפ"י יומתק מ"ש רש"י "ולא בעלת חמש" – אף שהדבר שני במחלוקת – כי (נוסף לזה ש"כ"ה בדרך הפשט – ראה לעיל הערה 11 בבוה"ג) לדיעה זו מודגש יותר שגם הבגד מרמז ליצי"מ (משא"כ להדיעה שגם בעלת ה' כנפות חייבת בציצית – הרי פשוט הסברא נותנת שד' הלשונות של גאולה נרמזות בעיקר בה' יציצית (אף ש"ל שנרמזות בד' הכנפות שיש גם בבגד של ה' כנפות – ראה מקומות שנשמנו בהערה הנ"ל)).

35) ולהעיר, שגם "ואשא אתכם על כנפי נשרים" כולל כמה ענינים: ביאת ישראל לרעמסס (טרם שיצאו ממצרים) כנדי לצאת משם (רש"י יתרו יט, ד ד"ה ואשא אתכם); נסיעת בני ישראל מרעמסס סכתה (רש"י בא יב, לו); "ויסע מלאך האלקים גו' ויבא בין מתנה מצרים גו'" (לזאחור יצ"מ) (רש"י יתרו שם ד"ה על כנפי נשרים).

אלא ש"מ"מ הווקק רש"י להוסיף "על ארבע כנפות .. כנגד ד' לשונות של גאולה" – כי גם "ויסע מלאך גו' ה' קודם קרי"ס, משא"כ בד' לשונות של גאולה יש גם הפסוק "ולקחתי אתכם לי לעם" שהו"ע מ"ת (ראה יתרו יט, ה. וראה גם תבא כז, ט).

י. שמונה ימים – מהראשית ממש ועד הסיום המושלם

לאחר שאומר רש"י שפתיל תכלת רומז למכת בכורות גם כפי שנגזרה ברקיע, הוא ממשיך ואומר, ששמונת החוטים הם כנגד שמונה ימים וכו':

כשם שלגבי תחילת יציאת מצרים, אין מחשיבים רק את ליל ט"ז ניסן, שבו היתה מכת בכורות כאן למטה, שאז אמר פרעה "קומו צאו מתוך עמי", אלא מתחילים מהראשית ממש – מיום י"ד לעת ערב, כאשר נגזרה הגאולה, ומכת הבכורות, ברקיע.

כך גם, בקצה השני, לגבי השלמת יציאת מצרים, אשר היתה בקריעת ים סוף, כאשר "לא נותר בהם עד אחד", שאין מחשיבים רק את סיום יציאת מצרים כשלעצמו, אלא את השלמות המוחלטת של יציאת מצרים – כאשר התבטל אצל בני ישראל פחדם מפני המצרים – כאשר נתגלה לבני ישראל ש"לא נותר", וזאת כאשר "יורא ישראל את מצרים מת על שפת הים" – דבר שהשפיע עליהם עד כדי אמירת שירה³⁷.

וזהו המשמעות של "שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה", הכוללים את כל משך תקופת יציאת מצרים: מראשית יציאת מצרים ממש, כפי שהיתה עדיין "ברקיע", לפני התרחשותה למטה, ועד לסיום המושלם של יציאת מצרים, כאשר בני ישראל חשו וראו בשלמות את גאולתם מהמצרים.

37) ומ"מ כותב רש"י גם "על הים" (ראה לעיל הערה 23) – כי זהו הגמר דיצ"מ, אלא שמוסיף שהי' עד שגם ישראל ידעו והרגישו הגמר דיצ"מ, עד באופן "שאמרו שירה", כבפנים.

יא. "ועשה טוב" מביא לידי אמירת השירה

מה"ענינים מופלאים" והרמוזים שבפירושו רש"י זה:

אחד ההבדלים שבין חוטי ה"תכלת" שבציצית לבין חוטי ה"לבן" הוא³⁸, שחוטי התכלת רמוזים לעבודה הרוחנית של יראה, "סור מרע"³⁹, ואילו חוטי הלבן רמוזים לאהבה, "ועשה טוב".

וזהו ההסבר, בפנימיות הענינים, לכך שרש"י מפרש תחילה "פתיל תכלת", ולאחר מכן "שמונה חוטי...". – כי תחילת העבודה היא סור מרע, ומכך מגיעים לאחר מכן לקיום כללות מצות ציצית – "שמונה חוטי" – אשר "שקולה כנגד כל המצוות".

אך למרות זאת, מכך שבזמננו אין תכלת⁴⁰, וכל שמונת החוטים (אף אלו שקשורים מצד עצמם ל"תכלת") הם "לבן", נלמדת ההוראה, שהעבודה העיקרית⁴¹ היא בקו האהבה. ובמיוחד על פי פנימיות התורה, הרי אומר רבי שמעון בר יוחאי: "אנן בחביבותא תליא מילתא"⁴²,

ועל ידי כך מגיעים לכל הדרגות (שמונה ימים) של "יציאת מצרים", אשר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁴³, ועד לאמירת שירה – "ונודה לך שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו"⁴⁴, בקרוב ממש.

(משיחת ש"פ שלח תשכ"ה)

38) ראה לקו"ת פרשתנו מד, א. קרח נג, ג ואילך. 39) וזה מתאים גם עם פרש"י "פתיל תכלת ע"ש שכול בכורות" – שבידת התוקף (בכור) דקליפה.

40) פ"ע"ש שער הציצית פ"ה. לקו"ת פרשתנו מה, ד. 41) להעיר ממרו"ל: לית פולחנא כפולחנא דרחמימא (חז"ג רסו, א). וראה קונטרס העבודה פ"ג. ס' הערכים – תב"ד ח"א ע' רצו ואילך ובהנשמן שם.

42) אד"ר קרוב לתחלתו – וח"ג קכה, א. וראה שיחת ש"פ נשא תשל"א.

43) מיכה ז, טו.

44) פסחים קטז, ב – כגירסת הר"ף, ר"ש וכו'. וראה תוס' שם (ממכילתא) דיוק הל' "שיר חדש" – ל' זכר.